

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 44 hallituksen esityksestä laiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995 ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 269 laiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995 ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen ja vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakola sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen ja neuvotteleva virkamies Veikko Liuksia valtiovarainministeriöstä, neuvottelupäällikkö Heikki Saipio kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, työvoimapoliittinen asiamies Martti Huttunen Liiketyönantajain Keskusliitosta, lakimies Janne Metsämäki Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalis sihteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskujärjestö STTK:sta, varatoimitusjohtaja Risto Suominen ja lakimies Jouni Korhonen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, osastopäällikkö Juha Ahvenniemi Pienteollisuuden Keskusliitosta, työmarkkinaosaston johtaja Markku Kalliomäki Rakennusteollisuuden Keskusliitosta, työttömyyskassan johtaja Seppo Niininen Rakennustyöläisten työttömyyskassasta ja kassanjohtaja Esko Salo Kunta-alan unionista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta. Lomauttava työnantaja olisi ehdotuksen mukaan velvollinen maksamaan koko-aikaisesta lomautuksesta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun, jonka suuruus olisi peruspäivärahan kymmenkertainen määrä. Maksu perittäisiin vuonna 1995 alkavista lomautuksista. Se maksettaisiin kerran koko-aikaista lomautettua työntekijää kohti, kuitenkin enintään työnantajan keskimääräisen henkilömäärän mukaan.

Kokonaan lomautetulle työntekijälle, jolla olisi oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan, maksettaisiin ansiopäivärahaa vasta 15 päivän ajalta saadun lomautuspäivärahan jälkeen. Lomautuspäiväraha olisi 70 prosenttia henkilön ansioon suhteutetusta päivarahasta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Lomautuspäivärahaan ei muutoin maksettaisi lapsikorotuksia. Lomautuspäivärahaa ei luettaisi ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikoihin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja lait on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 1995.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena, että lomautuksen johdosta perittävää ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua peritään pienimmiltä työnantajilta. Tästä syystä valiokunta ehdottaa ensimmäiseen lakiehdotukseen otettavaksi säännöksen, jonka mukaan lomautusmaksua ei tarvitse maksaa työnantajan, jonka tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma on enintään miljoona markkaa. Palkkasummana käytettäisiin vuoden 1994 lopullista palkkasummaa, jonka työnantajat ilmoittavat vakuutusyhtiölle. Tätä samaa palkkasummaa käytetään myös keskimääräisen henkilölukumäärän vertailulukuna. Palkkasumma on ollut tarpeen vakuutusyhtiöiden rekisteröidä jo vakuutusmaksun tasoitusmaksun määräämistä varten.

Kyseistä rajausta on tarkasteltava työnantaja-kohtaisesti eikä vakuutuskohtaisesti ja se koskee vain lakisääteisesti vakuutettavien palkkasummaa. Koska työnantajat ovat saattaneet pilkkoa vakuutuksiaan, tulee tiedostoja yhdistää. Tämä vastaava yhdistäminen on jouduttu jo tekemään työnantajamaksujen porrastuksen johdosta.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

1.

Laki

lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, työnantaja, jonka tapaturmavakuutuslain (608/84) mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma ylittää miljoona markkaa, on velvollinen maksamaan ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun jokaisesta alkavasta kokonaisesta lomautuksesta yhden kerran lomauttamaansa muuta kuin työttömyysturvalain (602/84) 1 §:ssä tarkoitettua henkilöä kohden. Ylimääräistä maksua on kuitenkin maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työn-

antajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Keskimääräinen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärä saadaan jakamalla edellä mainittu vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien keskiansiolla. Valtion virastojen ja laitosten osalta viimeksi mainittuna palkkasummana käytetään vuonna 1994 maksettuja palkkoja.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

2—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Antvuori, Hiltunen, Kempainen, Kuit-

inen, Mutttilainen, Nordman, Perho-Santala, Puhakka, Puisto, Stenius-Kaukonen, Vehkaoja ja Ääri.

Vastalause

Ehdotus lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta ja lomautetulle maksettavasta alennetusta päivärahasta lomautuksen alkuajalta ovat molemmat esityksiä, jotka osittain ovat huomattavassa määrin kierrettävissä ja jotka tuottavat lisäksi merkittävän vähän. Ylimääräinen lomautusmaksu ja alennettu lomautuspäiväraha voidaan

kiertää irtisanomalla työntekijä, käyttämällä aliorakointia ja määräaikailla työsuhteilla. Lyhyet lomautukset eivät johda ylimääräisen lomautusmaksun asettamiseen ja pitkät lomautukset puolestaan saattavat pidentyä, jotta lomautusmaksut saadaan kerättyä. Lomautuksen vaihtoehtona käytetty irtisanominen johtaa työttömyysturvan menojen lisääntymiseen.

Ylimääräisellä lomautusmaksulla ei ole merkitystä valtion talousarvioon, vaan sillä kerätään työttömyysturvan rahoitusta lomautusta käyttäviltä työnantajilta. Jos maksu hylätään, siirtyy kustannusvastuu kaikkien työnantajien kannettavaksi. Alennettu lomautuspäiväraha siirtää kustannuksia palkansaajilta, valtiolta ja työnantajilta lomautetuille työntekijöille, jotka saavat alennettua päivärahaa. Näin ollen sitäkään ei voida pitää perusteltuna ja oikeudenmukaisena. Järjestelmät ovat keskenään kyt-

köksissä siten, että kolmikantamenettelyä noudattaen on molemmista järjestelmistä sovittu siinä pakkotilanteessa, että valtiovalta ilmoittaa joka tapauksessa menettelyä käyttävänsä. Työntekijäjärjestöt, yrittäjäjärjestöt ja muun muassa kuntatyönantaja ovat kaikki yksimielisesti järjestelyä vastaan.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme kunioittavasti,

että lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1994

Jouko Skinnari
Virpa Puisto

Marjatta Vehkaoja
Marjatta Stenius-Kaukonen

Kyllikki Mutttilainen
Ulla Anttila

